

Vergaderjaar 2025–2026

21 501-08

Milieuraad

Nr. 1009

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 20 oktober 2025

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over de brief van 1 oktober 2025 over de geannoteerde agenda van de Milieuraad op 21 oktober 2025 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 1007), over de brief van 2 oktober 2025 over het verslag van de Milieuraad van 18 september 2025 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 1008), over de brief van 18 september 2025 over het verslag van de informele bijeenkomst van milieu- en klimaatministers van 10–11 juli 2025 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 1006), over de brief van 4 juli 2025 over de kwartaalrapportage Q1 en Q2 2025 Milieudossiers en Transportdossiers (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1142) en over de brief van 12 september 2025 over het fiche: ECHA-verordening (Kamerstuk 22 112, nr. 4162).

De vragen en opmerkingen zijn op 13 oktober 2025 aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat voorgelegd. Bij brief van 20 oktober 2025 zijn de vragen, voorzien van een inleiding, door de Staatssecretaris en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Peter de Groot

Adjunct-griffier van de commissie,
Van der Graaf

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reacties van de bewindspersonen

Inleiding

Hierbij bieden wij u, mede namens de Minister en Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en de Minister van Klimaat en Groene Groei de beantwoording aan van het schriftelijk overleg naar aanleiding van de geannoteerde agenda van de aanstaande Milieuraad die zal plaatsvinden op 21 oktober 2025 te Luxemburg. Daarnaast sturen wij u hierbij ook het Nederlandse non-paper voor de aanstaande Circulaire Economiewet.

Algemeen

Hierbij wordt uw Kamer geïnformeerd over de laatste stand van zaken rondom de agenda van de Milieuraad. Ten opzichte van de laatste stand van zaken zoals vermeld in de geannoteerde agenda die op 1 oktober jl. verstuurd is aan de Kamer¹, is een aantal diverse-punten toegevoegd aan de agenda: de Europese Commissie geeft een presentatie over de voortgang op het gebied van simplificatie in het kader van klimaat; Litouwen heeft een diverse-punt ingediend over de Russische schaduwvloot en milieuschade in de Baltische Zee; Cyprus heeft een diverse-punt ingediend over circulaire initiatieven in Cyprus; en Tsjechië heeft een diverse-punt ingediend over de milieuaspecten in het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK).

COP30

1.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de Nederlandse inzet voor de COP30 en hebben dit meegenomen in het debat met de Minister van Klimaat en Groene Groei over de COP30 op donderdag 2 oktober 2025. Deze leden zien uit naar de aankomende updates over de onderhandelingen binnen Europa en hopen op een rechtvaardige en ambitieuze Europese inzet voor de COP.

Antwoord

Nadat de Milieuraad van 21 oktober de positie van de EU voor de VN-klimaatonderhandelingen definitief heeft vastgesteld zal de Kamer worden geïnformeerd over de brede Nederlandse inzet voor COP30. Zoals gebruikelijk ontvangt de Kamer na afloop van de COP een verslag met daarin de reflectie van het kabinet op de behaalde resultaten.

Oceaanpact

2.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie maken zich zorgen om de achterblijvende bescherming van zee en oceaan. De kwaliteit van de natuur gaat nog steeds achteruit in plaats van vooruit. Visserij en vervuiling, direct en indirect, versterking van de bodem en ander intensief gebruik zijn de boosdoener. Is de Staatssecretaris het met deze leden eens dat zonder verdergaande strenge regelgeving, betere handhaving van die regels en internationale harmonisatie, de achteruitgang niet kan worden gestopt? Is de Staatssecretaris het met deze leden eens dat het voorzorgsbeginsel een leidend principe moet worden bij de uitwerking van het Oceaanpact? Is de Staatssecretaris het met deze leden eens dat zonder

¹ Kamerstuk 21 501-08, nr. 1007.

juridisch bindende afspraken de waarde van het pact zeer beperkt is? Wat wordt de inzet van Nederland hierop?

Antwoord

Het kabinet onderkent dat door toenemende intensivering van verschillende activiteiten op de Noordzee en de cumulatieve effecten daarvan, gecombineerd met de gevolgen van klimaatverandering de opgave, groot is. De Natuurherstelverordening (NHV) met haar bindende doelen, de Vogel- en Habitat Richtlijnen, en de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) die toewerkt naar een goede milieutoestand en een duurzaam gebruik van de zee, vormen in de kern de wettelijke kaders. Het Oceaanpact refereert hier ook aan voor implementatie, uitvoering en handhaving. De Nederlandse inzet richt zich hierop. Het in de wet verankerde voorzorgsbeginsel en de ecosysteembenadering zijn het uitgangspunt van dit integrale beleid. Het kabinet hecht waarde aan samenwerking met de sectoren die druk op het mariene milieu veroorzaken. In het Noordzeeoverleg² wordt op consensus gericht overleg gevoerd over de uitvoering van afspraken in het Noordzeeakkoord, en wordt op die manier gewerkt aan de natuur- en voedseltransitie. De Europese Commissie heeft voor 2026 een Europese Oceaanwet aangekondigd als uitwerking van het Oceaanpact. Die Oceaanwet zal zich ook richten op internationale samenwerking en het in evenwicht brengen van gebruik en behoud van de zee. Het kabinet vraagt de Commissie om een goede impact assessment voor die Oceaanwet, want zonder dat is integrale effectbeoordeling niet mogelijk.

3.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zijn van mening dat Nederland moet pleiten voor strenge bindende regels die worden gehandhaafd en gesanctioneerd. Zowel landen als individuele overtreders moeten ter verantwoording geroepen kunnen worden. Nederland kan hier een goed voorbeeld in zijn door zelf de handhaving te verbeteren. Is de Staatssecretaris het hiermee eens? Eén van de grote problemen waar de zee-natuur mee kampt is de visserij. Zowel overbevissing als destructieve visserijmethoden brengen grote schade toe. Deze leden vragen de Staatssecretaris om in te zetten op een aanpak van destructieve «bodem trawlers», zeker in beschermde gebieden (MPA's). Is hij hiertoe bereid? Juist de Noordzee is zwaar beschadigd door de bodemvisserij, scheepvaart, energiewinning en vervuiling vanuit rivieren. Welke lessen gaat Nederland inbrengen in het debat en welke goede voorbeelden en eigen ambitie om andere landen mee te nemen?

Antwoord

In de afgelopen jaren zijn extra middelen toegekend aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) om de effectiviteit van de handhaving te verbeteren. Dit moet zorgen voor een effectief stelsel van controle en handhaving dat illegale visserij bestrijdt en dat de doelstellingen voor een duurzame visserij vanuit het Gemeenschappelijk Visserij Beleid (GVB) wordt gewaarborgd. Momenteel vindt implementatie plaats van het eerste deel van de herziene controleverordening³, waarvan de controlemaatregelen per 10 januari 2026 in zullen gaan. De aanvullende controlemaatregelen moeten zorgen voor meer uniformiteit tussen de lidstaten. Daarnaast zal het gebruik van nieuwe (elektronische) technieken de handhaving verder verbeteren.

² Het Noordzeeoverleg is een overleggroep waarin de overheid en belanghebbende partijen vanuit visserij, natuurorganisaties en havens, samenwerken aan plannen voor het Nederlandse deel van de Noordzee.

³ Verordening (EG) 1224/2009

Nederland heeft over bodemvisserij afspraken gemaakt met de relevante stakeholders in het Noordzeeakkoord. Dit is nodig om aan de wettelijke kaders te voldoen. In 2030 zal in 15% van de Nederlandse Noordzee, bodemvisserij niet plaatsvinden. Dit betreft ecologisch waardevolle gebieden. Met het Noordzeeakkoord en Noordzeeoverleg heeft Nederland een succesvolle aanpak met alle stakeholders en gericht op de drie transities: voedsel, natuur en energie. Het in staat stellen van de belanghebbenden, inclusief de visserij, de scheepvaart, en de energiesector, om hun impact op het mariene ecosysteem te verminderen en zo een goede milieutoestand te bereiken, vormt de kern van de Nederlandse inzet en Nederland zal hier daarom op blijven inzetten.

Klimaatadaptatie

4.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris om tevens te pleiten voor een sterke inzet op «nature based solutions» bij klimaatadaptatie en kustbescherming. Zeker voor armere landen kan herstel van mangrovebossen of oesterbanken en zeewier effectief bijdragen aan de kustversterking. Bescherming van zee en oceaan draagt daarmee bij aan klimaatadaptatie.

Antwoord

Zoals eerder aan de Kamer is meegedeeld in de BNC-fiches met betrekking tot de Mededeling van de Commissie over de beheersing van klimaatrisico's⁴ en de strategie voor waterweerbaarheid⁵ onderschrijft het kabinet het belang van op de natuur-gebaseerde oplossingen. Op mondiaal niveau zet Nederland zich in voor gedegen adaptatiebeleid. Nederland is in 2023 aangesloten bij dit mondiale *nature-based solutions* partnerschap. Het ENACT-partnerschap (*Enhancing Nature-based Solutions for an Accelerated Climate Transformation*) is een internationaal initiatief dat inzet op het opschalen en financieren van *nature-based solutions*, wat goed aansluit bij de doelen van het Nederlandse NL2120 initiatief⁶. Nederland benadrukt het belang van *nature based solutions* en de kansen die dit biedt voor effectieve en kostenefficiënte adaptatie, wat met name belangrijk is voor armere landen. Deze *nature based solutions* zijn multifunctionele oplossingen, die een bijdrage kunnen leveren aan zowel waterveiligheid, kustbescherming, waterretentie en andere ecosysteemdiensten.

Waterweerbaarheidsstrategie

5.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris om waterkwaliteitsdoelen, natuurdoelen en klimaatdoelen en de middelen om deze te bereiken, zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Landbouwgif dat we niet meer op onze akkers spuiten komt ook niet meer terecht in de oceaan. Steunt de Staatssecretaris dit uitgangspunt? Kan de Staatssecretaris aangeven wat het aangenomen RENURE voorstel betekent voor de waterkwaliteit, specifiek het grondwater, maar daarmee voor Nederland ook het drinkwater en oppervlaktewater? Hoe verhoudt weerbaarheid en bescherming van ons water zich tot meer mogelijkheden om te vervuilen?

⁴ Kamerstuk 22 112, nr. 3930.

⁵ Kamerstuk 22 112, nr. 4105.

⁶ NL2120 is een Nederlands initiatief dat inzet op een toekomstbestendige inrichting van het land met de natuur als bondgenoot. Het programma stimuleert nature-based solutions om klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en waterproblemen aan te pakken, met het oog op een leefbaar Nederland in het jaar 2120.

Is de Staatssecretaris het met deze leden eens dat hier een discrepantie ligt? Hoe gaat Nederland hiermee om?

Antwoord

Om waterkwaliteitsdoelen, natuurdoelen, klimaatdoelen en de middelen om deze te bereiken, zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen wordt in Nederland een integrale benadering van wet- en regelgeving nagestreefd. Het kabinet roept de Commissie op om daarbij te streven naar harmonisatie van EU-wetgeving met als doel om de regeldruk te verminderen. Het kabinet heeft hierbij als uitgangspunt een haalbare en efficiënte implementatie en effectieve koppeling tussen richtlijnen. Daarnaast staat de benadering van het watersysteem als één geheel, van bron tot aan de zee, met zowel waterkwantiteit als waterkwaliteit centraal.

Voor gewasbeschermingsmiddelen is het uitgangspunt dat het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb) alleen een toelating verleent als uit de risicobeoordeling blijkt dat er geen onaanvaardbare risico's zijn voor mens, dier en milieu, ofwel dat het middel veilig kan worden toegepast. Dit neemt niet weg dat bij en na toepassing van gewasbeschermingsmiddelen resten daarvan terecht kunnen komen in oppervlaktewater en grondwater, dat kan leiden tot overschrijdingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater. Inzet van het gewasbeschermingsbeleid is om de doelen voor de KRW te halen en om normoverschrijdingen terug te dringen tot nul in 2027. De Minister van LNVN heeft uw Kamer daarover op 13 mei 2025 geïnformeerd.⁷

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft u op 19 september 2025 geïnformeerd over de positieve stemming over het RENURE-voorstel in het Nitraatcomité.⁸ Met RENURE wordt het, in plaats van het gebruik van kunstmest, mogelijk om bovenop de norm van 170 kg stikstof per hectare verwerkte dierlijke mest, extra mest te gebruiken tot een niveau van 80 kg stikstof per hectare. Deze aanvulling heeft daarmee geen invloed op de totale toegestane hoeveelheid van stikstof. Met het gebruik van RENURE wordt de stikstofkringloop verder gesloten. Hierdoor is minder kunstmest nodig, waardoor de milieu-impact die gepaard gaat met de productie van kunstmest wordt vermeden. De waterkwaliteit reageert vooral op de totale hoeveelheid meststoffen en in geringe mate op het soort mest. Daarmee is de invloed op de kwaliteit van grondwater en oppervlaktewater, en daarmee de grondstoffen voor drinkwater, beperkt. Het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie heeft eerder een uitgebreide studie uitgevoerd naar de criteria waarbinnen RENURE veilig gebruikt kan worden in de plaats van stikstofkunstmest, zonder aanvullend risico op de waterkwaliteit. In het voorstel van de Commissie zijn deze criteria een-op-een overgenomen. Daarmee is er geen sprake van een discrepantie: het onderzoek van het JRC laat zien dat inzet van RENURE niet leidt tot verslechtering van de waterkwaliteit.

6.

Tenslotte vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie of er afspraken komen over watergebruik en wateronttrekking, dan wel waterberging van de grote rivieren in tijden van klimaatverandering en toenemende weerextremen. Wie krijgt het water in tijden van droogte? Wie mag of moet water bergen bij teveel aanbod? Klopt het dat als Duitsland en België dezelfde hoogwaterbescherming invoeren als Nederland, Nederland veel meer maatregelen moet nemen omdat de onbedoelde

⁷ Kamerstuk 27 858, nr. 712.

⁸ Kamerstuk 33 037, nr. 4167.

waterberging door overstromingen bovenstrooms het probleem voor Nederland nu mitigeert? Zijn hier gesprekken over? Waar zet Nederland op in?

Antwoord

Er zijn afspraken op het gebied van watergebruik en wateronttrekkingen. Met betrekking tot watergebruik geldt dat de wijze waarop het gebruik van water verdeeld wordt in tijden van watertekort is vastgelegd in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL)⁹, waar in artikel 3.14 de verdringingsreeks is vastgesteld. De verdringingsreeks geeft aan welke belangen voorrang krijgen bij het water dat nog beschikbaar is in perioden van schaarste (veelal droogteperioden). Voor wateronttrekkingen geldt, in het licht van de moties Bromet en Van Esch¹⁰ en Van Ginneken en Tjeerd de Groot¹¹, het voornemen om alle grondwateronttrekkingen in beeld te brengen via een meet- en registratieplicht van totaal onttrokken volumes¹². Naar aanleiding van de inbreukprocedure die de Europese Commissie richting Nederland gestart is over de Kaderrichtlijn Water¹³ wordt op dit moment gewerkt aan nadere regulering van grondwateronttrekkingen, zodat er meer zicht op onttrekkingen komt en er bij toenemende onttrekkingen, steeds een weging plaatsvindt van de gevolgen op het watersysteem. Daarnaast zijn in het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing¹⁴ reductiedoelen voor de industrie en voor huishoudens vastgelegd. In het kader van de structurerende keuzes zijn er reductiedoelen voor grootgebruikers (bedrijven met het grootste waterverbruik) gesteld. Via het maatregelenpakket van het Deltaprogramma Zoetwater fase 2¹⁵ zijn investeringen gedaan om de landbouw te ondersteunen bij de aanschaf van waterbesparende technieken.

Er bestaan geen vaste afspraken die landen verplichten om bepaalde hoeveelheden water te bergen. In het Nationaal Waterprogramma wordt waterberging in ons land geregeld. De Rijn- en Maasoeverstaten werken in de Internationale Commissie voor de Bescherming van de Rijn (ICBR) en de Internationale Maas Commissie (IMC) samen in het kader van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) aan het beperken van het overstromingsrisico in het stroomgebied. Elk land is verantwoordelijk voor zijn eigen hoogwaterbescherming, maar houdt daarbij rekening met effecten stroomop- en stroomafwaarts, conform het solidariteitsbeginsel uit de ROR. Het klopt dat wanneer bovenstroomse landen hun dijken verhogen of de ruimte voor waterretentie verkleinen, de piekafvoeren richting Nederland kunnen toenemen. Nederland zet daarom in op nauwe samenwerking met de buurlanden, onder meer door middel van goede informatie-uitwisseling, gezamenlijke modellering van rivierafvoeren en vroegtijdige afstemming over maatregelen die invloed hebben op waterstanden. In deze samenwerking stimuleert Nederland de inzet van natuurlijke waterberging¹⁶ als effectieve maatregel het verminderen van overstromingsrisico's. In de Nederlandse modellen die worden gebruikt voor het voorspellen van extreme hoogwatergolven in de Maas en de Rijn, worden de (geplande) bovenstroomse hoogwatermaatregelen meegenomen. Ook wordt rekening gehouden met scenario's waarin verdere versterking van hoogwaterbescherming bovenstrooms optreedt.

⁹ Besluit Kwaliteit Leefomgeving (2025), <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041313/2024-01-01>.

¹⁰ Kamerstuk 27 625, nr. 650.

¹¹ Kamerstuk 27 625, nr. 636.

¹² Kamerstuk 27 625, nr. 592.

¹³ Kamerstuk 27 625, nr. 674.

¹⁴ Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing (2024). <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/24/bijlage-2-nationaal-plan-van-aanpak-drinkwaterbesparing>

¹⁵ Deltaplan Zoetwater (2021), <https://www.deltaprogramma.nl/themas/zoetwater/deltaplan>

¹⁶ het geven van ruimte aan de rivier.